

Door de tijd heen

De volgende gebeurtenissen uit het leven van de Fransman Gilbert du Motier markies de La Fayette (1757-1834) staan in willekeurige volgorde:

- 1 Een jaar na de Amerikaanse onafhankelijkheidsverklaring werd La Fayette officier in het leger van George Washington.
- 2 La Fayette schreef mee aan de Franse Verklaring van de rechten van de mens en de burger.
- 3 Na de afscheiding van België werd bij de zoektocht naar een nieuwe vorst voorgesteld om La Fayette tot groothertog te benoemen.
- 4 Na de nederlaag bij de Slag bij Waterloo riep La Fayette Napoleon op om af te treden als keizer.
- 5 Nadat La Fayette zich had uitgesproken tegen de tweede revolutie in Frankrijk, vluchtte hij naar de Zuidelijke Nederlanden.
- 6 Vanwege de acute financiële crisis in Frankrijk adviseerde La Fayette Lodewijk XVI om de Staten-Generaal bijeen te roepen.

- 2p **12** Zet deze gebeurtenissen in de juiste chronologische volgorde, van vroeger naar later. Noteer alleen de nummers.

Moderne tijd

Gebruik bron 7.

Stel: je besluit dat deze bron bruikbaar is voor een onderzoek naar de politieke voorkeur van een deel van het Franse volk in 1814.

- 3p **13** Onderbouw dit besluit door:
- te verklaren dat je door de aard van de bron ervan uitgaat dat Lady Burghersh een betrouwbare beschrijving geeft, en
 - met een verwijzing naar de bron aan te tonen van welk uitgangspunt van het Congres van Wenen het publiek al uitgaat volgens Lady Burghersh.

Gebruik bron 7 nog een keer.

Stel: bij de presentatie van je onderzoek over de politieke voorkeur van een deel van het Franse volk in 1814 (zie vraag 13) geeft een historicus kritiek op je gebruik van de brief van Lady Burghersh.

- 2p **14** Beredeneer waardoor de historicus de informatie in de brief als minder betrouwbaar **en** als niet representatief beschouwt.

Een geschiedenis:

In 1844 maakte George Williams zich zorgen over de grote groep jonge mannen die van het Britse platteland naar de steden trok. Hij richtte de *Young Men's Christian Association* (YMCA) op, waar jonge mannen in de avonden konden sporten of aan Bijbelstudie konden doen.

- 3p **15** Licht deze geschiedenis toe door:
- een historische verklaring te geven voor de grote toestroom van jonge mannen naar de steden in die tijd, en
 - uit te leggen op welke wijze de activiteiten van de YMCA bijdroegen aan het burgerlijk gezinsideaal.

Gebruik bron 8.

Je besluit deze beschrijving te gebruiken voor een onderzoek naar Chinese normen en waarden in de negentiende eeuw.

- 3p **16** Ondersteun je besluit door aan te geven:
- met een verwijzing naar de bron welke Chinese culturele norm je aan de beschrijving kunt ontleen, en
 - vanuit de Chinese cultuur te verklaren dat het aannemelijk is dat Keying aan de keizer een betrouwbare beschrijving geeft.

Gebruik bron 9.

De nationalistische partij brengt deze poster uit na een koerswijziging in 1927.

- 3p **17** Verklaar het uitgeven van deze poster door:
- zonder bron aan te geven welke politieke koerswijziging de nationalistische partij in 1927 bewerkstelligt, en
 - uit te leggen welke boodschap de poster weergeeft over de nationalistische partij, waarbij je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar de bron.

In 1931 stichtten de Japanners in de Chinese provincie Mantsjoerije de staat Mantsjoekwo. Ze stelden Puyi als keizer van Mantsjoekwo aan.

- 2p **18** Leg uit welk politiek doel de Japanners met deze aanstelling van Puyi wilden bereiken.

Twee gegevens over De Beetse, een kamp in Groningen:

1 De Beetse werd in 1935 gebouwd als werkverschaffingskamp om de woeste gronden in de omgeving te ontginnen.

2 In 1944 werden in De Beetse enkele honderden Nederlandse mannen gehuisvest die verplicht werden bij boeren de oogst binnen te halen.

- 2p **19** Noem voor elk gegeven een verschillend kenmerkend aspect van de eerste helft van de twintigste eeuw dat je hiermee kunt illustreren.
Let op: je mag een kenmerkend aspect maar één keer gebruiken.

Gebruik bron 10.

De brief van Elly Herschel is een voorbeeld van brieven die gevangenen in Sobibor verplicht moeten sturen naar familieleden.

- 2p **20** Leg met een verwijzing naar de brief uit, wat de Duitse bezetter hiermee wil bereiken.

Gebruik bron 11.

Twee conclusies:

- 1 De Sovjet-Unie en de westerse geallieerden hebben een verschil van opvatting over het beleid in het naoorlogs Duitsland.
- 2 Het Marshallplan wordt ingezet om de Trumandoctrine te ondersteunen.

- 4p **21** Ondersteun beide conclusies, telkens met een andere verwijzing naar de bron.

Gebruik bron 12.

Stel: je doet onderzoek naar de opstand in 1953. Je twijfelt over het gebruik van dit rapport als bron.

- 3p **22** Licht dit toe door:
- aan te geven welke politieke continuïteit de regering van de DDR met dit rapport wil suggereren, en
 - uit te leggen waardoor je de informatie in het rapport als minder betrouwbaar beschouwt voor je onderzoek.

Gebruik bron 13.

Er bestaat onder jongeren in de Bondsrepubliek in de jaren 1960 sympathie voor de ideeën van Meinhof.

- 2p **23** Leg deze sympathie uit.

Drie besluiten die Mao bekendmaakte in augustus 1966:

- 1 Rode Gardisten mochten vrij reizen met het openbaar vervoer.
- 2 Scholen en universiteiten werden gesloten.
- 3 Mao ging openbare audiënties houden voor zoveel mogelijk Rode Gardisten.

Met deze besluiten wilde Mao de Culturele Revolutie tot een succes maken.

- 3p **24** Geef per besluit telkens een verschillende reden waardoor dit besluit de Culturele Revolutie ondersteunde.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

Twee gegevens:

- 1 In augustus 1970 tekende Brandt namens de BRD het 'Verdrag van Moskou' met de Sovjet-Unie. De landen beloofden hierin zich in te zetten voor de detente.
- 2 In december 1970 tekende Brandt namens de BRD het 'Verdrag van Warschau' met Polen. Hierin werd de grens erkend tussen Duitsland en Polen zoals die na de Tweede Wereldoorlog was vastgelegd.

Brandt zei dat hij het Verdrag van Warschau nooit had kunnen sluiten als hij niet eerst het Verdrag van Moskou had getekend.

2p **25** Leg de redenering van Brandt uit.

In 1979 verspreidde de Chinese mensenrechtenbeweging in de buurt van de Amerikaanse ambassade in Peking posters, waarin de Amerikaanse president gevraagd werd om aandacht te schenken aan de mensenrechten in China.

Deng Xiaoping besloot deze posters te laten weghalen.

2p **26** Geef een buitenlands politieke reden **en** een binnenlands politieke reden voor het besluit van Deng Xiaoping.

Gebruik bron 14.

Met deze foto kan je een sociaal-culturele verandering uit de tweede helft van de twintigste eeuw illustreren.

2p **27** Leg uit welke verandering dit is.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.